

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การนำการดำเนินงานโครงการมาใช้ในการดำเนินงานเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในองค์กรและสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้องค์กรและสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาได้มากยิ่งขึ้นกว่าการใช้การบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นการบริหารงานประจำ เนื่องจากการบริหารงานโครงการเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อนำมาใช้ดำเนินกิจกรรมที่ซับซ้อนหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีต่างๆ จะทำให้องค์กรและสังคมได้รับประโยชน์สูงสุด จากทรัพยากรทางการบริหารที่มีอย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขด้านเวลา สภาพแวดล้อมภายในองค์กรระหว่างองค์กรและภายนอกองค์กร ดังปรากฏในการดำเนินงานขององค์กรภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน และภาครัฐ การบริหารโครงการได้นำมาใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างสภาพการณ์ที่พึงปรารถนาในสังคม เช่น กิจกรรมด้านสันติภาพ ความมั่นคง ความร่วมมือระหว่างภูมิภาคของโลก เป็นต้น กิจกรรมเกี่ยวกับการให้บริการคนในสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ด้านชลประทาน เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ชีวิตของคนในสังคมได้รับความสะดวกสบาย มีความสุขกาย สุขใจ ชีวิตมีคุณค่า และมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น กล่าวได้ว่าการบริหารโครงการเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนในหลายๆด้าน การบริหารโครงการจึงมีความสำคัญทั้งในระดับบุคคล องค์กรและสังคม (มยุรี อนุমানราชชน, 2551, บทนำ) โดยประสิทธิผลการดำเนินงานตามโครงการ เป็นตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่าการบริหารของหน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงาน มีความเกี่ยวข้องกับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์ (อาภรณ์ อ่อนคง, 2556, หน้า 1)

โครงการอาหารกลางวัน เป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักของรัฐบาล

ที่มุ่งแก้ปัญหา ภาวะทุพโภชนาการในเด็กเพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับอาหารอย่าง ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาคนและสังคมที่มี คุณภาพตามประเด็นโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2495 โดยจัดสรรงบประมาณในลักษณะเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้โรงเรียน ดำเนินการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนได้รับประทานเพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพ โภชนาการ โดยบูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1)

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของกองทุนไว้ในมาตรา 4 เพื่อเป็นทุน หมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการสนับสนุนและช่วยเหลือภาวะโภชนาการของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา มาตรา 11 กล่าวถึงคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางในการให้การส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาโครงการต่างๆ ตาม วัตถุประสงค์ของกองทุน และจัดสรรเงินช่วยเหลือหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่โรงเรียน ประถมศึกษา โดยคำนึงถึงลำดับความจำเป็นแห่งภาวะทุพโภชนาการของเด็กนักเรียนใน แต่ละโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ประถมศึกษาสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับภารกิจ ให้นักเรียนระดับประถมศึกษา ทุกคนมีอาหารกลางวันที่มีคุณค่ารับประทานทุกวัน โดยหน่วยงานทุกระดับมีระบบบริหาร จัดการที่ดี มีความยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้ และบูรณาการสู่การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากกรณีศึกษาติดตามและประเมินผลคุณภาพอาหาร กลางวันในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบริการอาหารกลางวันได้ครบ 5 หมู่ มีอาหารหลากหลายชนิด และมีการจัดทำเมนูอาหารหมุนเวียนที่มีการเชื่อมโยงกับผลผลิต ทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง ส่งผลให้โรงเรียนมีอาหารปลอดภัยในราคาถูก ด้านสุขาภิบาลอาหาร พบว่า ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นแต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึง คุณภาพอาหารที่ได้มาตรฐานโภชนาการและมาตรฐานสุขาภิบาลอาหาร การสรุปผลการ นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ประถมศึกษา ซึ่งมีการติดตามในเรื่องของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พบปัญหาว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโอนงบประมาณให้กับโรงเรียนช้า โรงเรียน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระเบียบกฎหมายและแนวทาง

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เนื่องจากไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานที่ตรงกัน (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน, 2555, บทนำ)

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, หน้า 10) ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานโครงการกองทุนหมุนเวียนส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้โรงเรียนที่ขอสนับสนุนโครงการใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงได้กำหนดมาตรฐานไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ 1) มีการแต่งตั้งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความเข้าใจและรักงานเกษตร 2) มีหลักฐานการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ 3) เมื่อสิ้นปีการศึกษาโรงเรียนยังมีทุนเหลือที่จะดำเนินโครงการนั้นๆ ต่อในปีต่อไปได้ ด้านกระบวนการดำเนินงาน 1) จัดให้มีการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ 2) นักเรียนได้มีการลงมือปฏิบัติงานด้านการเกษตร 3) มีการประชุมคณะกรรมการระดับโรงเรียน 4) คณะกรรมการระดับโรงเรียนเข้ามาร่วมแนะนำประเมินผล 5) มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ด้านผลผลิตทางการเกษตร 1) มีการจัดการปลูกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์หลากหลาย 2) มีแผนปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์ที่บ่งบอกให้เกิดผลผลิตอย่างต่อเนื่อง 3) มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายการเกษตรแต่ละประเภท ด้านคุณภาพอาหารกลางวัน 1) อาหารที่จัดบริการนักเรียนในแต่ละมื้อมีปริมาณเพียงพอกับนักเรียน 2) อาหารที่จัดบริการกับนักเรียนแต่ละมื้อ มีคุณค่าตามการวิเคราะห์คุณภาพอาหาร 3) สถานที่จัดบริการอาหารและปรุงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย 4) วัสดุอุปกรณ์ในสถานที่จัดบริการอาหารมีเพียงพอและเหมาะสม ด้านภาวะโภชนาการ 1) นักเรียนมีสุขภาพจิตใจ ร่าเริง แจ่มใส 2) นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจากโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ได้กำหนดมาตรฐานไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่อโครงการ 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยี 3) ด้านภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม 4) ด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรม/โครงการ 5) ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2554 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยการดำเนินงานโครงการ

อาหารกลางวันได้จัดอยู่ภายใต้การดูแลของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนตรวจสอบให้ทุกโรงเรียนดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้เกิดประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กรมอนามัยกำหนด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอเต่างอย และอำเภอกุดบาก มีสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 176 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2558, หน้า 1 – 3) ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎรได้หาหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาและได้ข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับการตั้งงบประมาณโครงการอาหารกลางวันนักเรียน ตามภาวะเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2556 ณ อาคารรัฐสภา ได้พิจารณาเห็นสมควรขอให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาเห็นชอบเพิ่มอัตราค่าอาหารกลางวันให้สอดคล้องสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปโดยขอให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาปรับเพิ่มการเสนอขอการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำหรับโครงการอาหารกลางวันของนักเรียน จากอัตรา 13 บาทต่อคน ต่อวัน เป็น 20 บาทต่อคน ต่อวัน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการได้แก่ 1) โรงเรียนมีความเข้าใจคาดเคลื่อนเกี่ยวกับจุดประสงค์ของโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อโครงการอาหารกลางวันเข้าใจว่าเงินทุนต้องหมุนตลอดไม่มีวันหมดทำให้ผลผลิตไม่ส่งโครงการอาหารกลางวันนำไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในกรณีผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 2) งบประมาณที่ได้รับสำหรับเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมผลผลิตไม่เพียงพอสำหรับดำเนินการเนื่องจาก ถูกตัดงบประมาณจากกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันทำให้งบประมาณที่ได้รับน้อยกว่าที่โรงเรียนเสนอขอจากกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ราคาวัสดุ อุปกรณ์ เช่นอาหารสัตว์ในท้องตลาดราคาสูง ในโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรที่ต้องรับผิดชอบโครงการเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน 3) โรงเรียนขาดการวางแผนการผลิตไม่สอดคล้องความต้องการของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน 4) การเบิกจ่ายเงินให้กับทางโรงเรียนเกิดความล่าช้า 5) โรงเรียนขาดโอกาสในการเข้าร่วมโครงการเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ 6) โรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการโครงการทุนหมุนเวียนส่งเสริมผลผลิตประสบความสำเร็จ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ยังขาดช่องทาง

ในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปยังชุมชนและโรงเรียนอื่นที่สนใจ 7) โรงเรียนที่มีนักเรียน บ้านไกลพักนอนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดงบประมาณ สนับสนุนในการจัดกิจกรรมสร้างผลผลิตสร้างรายได้ ส่งผลต่อภาวะโภชนาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, หน้า 6)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีความคาดหวังผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะ ตลอดจนเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน
5. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน
3. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน
4. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนเป็นแนวทาง เสนอต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนประถมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน

ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,286 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 176 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,110 คน จาก 176 โรงเรียน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน

ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 176 แห่ง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้นใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน แต่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง ของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

1.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 93 คน

1.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 156 คน

1.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 95 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามกรอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของโครงการกองทุนหมู่บ้านส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 10) และโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน(กระทรวงศึกษาธิการ. 2555, หน้า 63) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 โครงการกองทุนหมุนเวียนส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 10)

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

2.1.3 ด้านผลผลิตทางการเกษตร

2.1.4 ด้านคุณภาพอาหารกลางวัน

2.1.5 ด้านภาวะโภชนาการของนักเรียน

2.2 โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 63)

2.2.1 ด้านการบริหารและกระบวนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้และการถ่ายทอด

เทคโนโลยี

2.2.3 ด้านภาคีเครือข่ายและกรณีมีส่วนร่วม

2.2.4 ด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมตามโครงการ

2.2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

3. ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน

3.1.1.3 ครูผู้สอน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน)

3.1.2.2 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 – 300 คน)

3.1.2.3 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

3.1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น

3.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.3.2 5 – 10 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 10 ปี

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 โครงการกองทุนหมุนเวียนส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน มีมาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1.1 ด้านการบริหารจัดการ

3.2.1.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

3.2.1.3 ด้านผลผลิตทางการเกษตร

3.2.1.4 ด้านคุณภาพอาหารกลางวัน

3.2.1.5 ด้านภาวะโภชนาการของนักเรียน

3.2.2 โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน มีมาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

3.2.2.1 ด้านการบริหารและกระบวนการดำเนินกิจกรรม

3.2.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้และการถ่ายทอด

3.2.2.3 ด้านภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

3.2.2.4 ด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมตามโครงการ

3.2.2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ตามโครงการ

เทคโนโลยี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

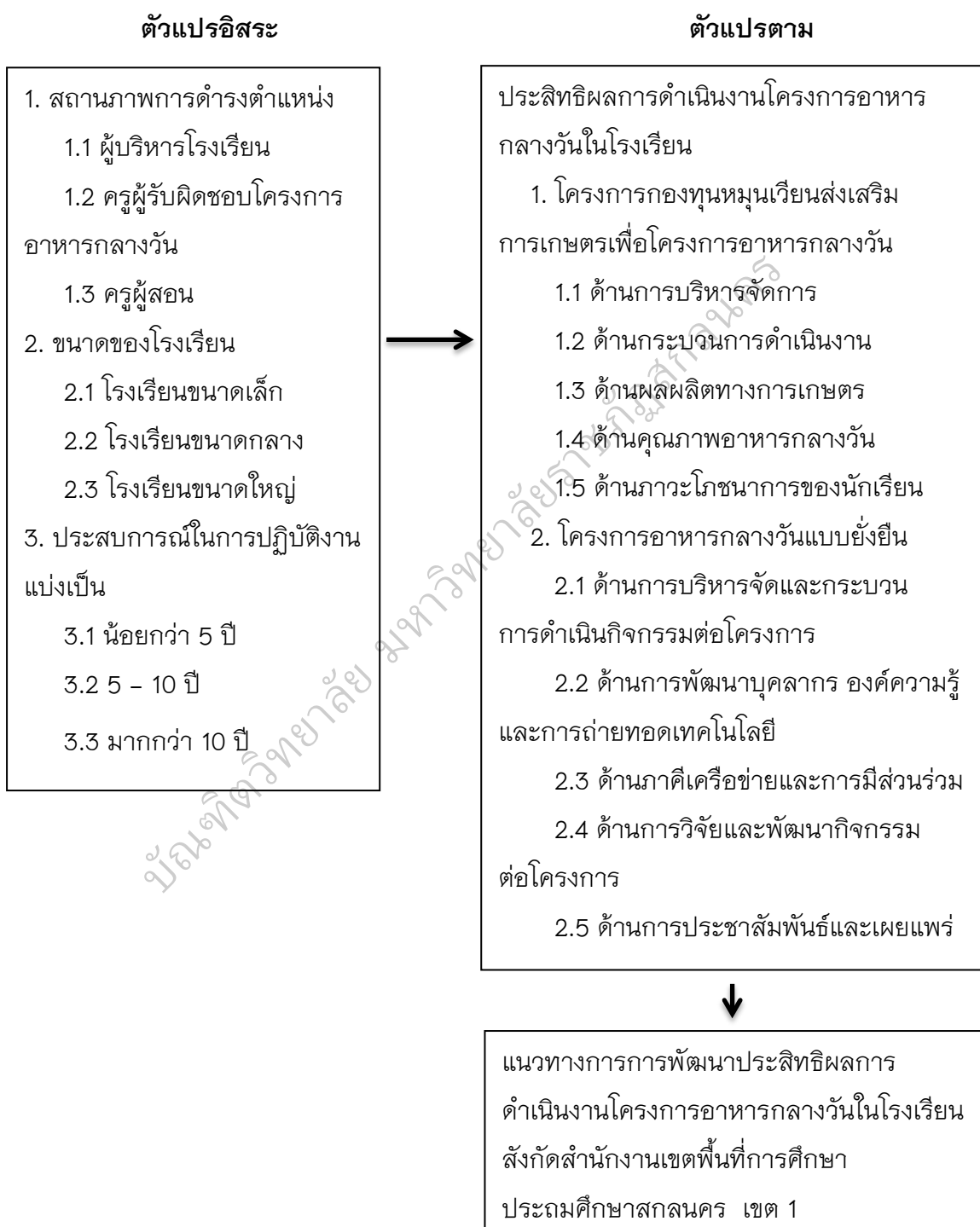
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2559

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ศึกษาปัจจัยทางการบริหารโครงการจากโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของโครงการกองทุนหมุนเวียนส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานพัฒนาการศึกษานักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2555, หน้า 10) และจากกรอบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานพัฒนา

กิจกรรมนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2555, หน้า 63) เป็นปัจจัยที่สำคัญและการดำเนินงานที่สำคัญนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

1. โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง กิจกรรมการจัดอาหารกลางวันที่มีคุณค่า ถูกหลักโภชนาการ ให้นักเรียนได้รับประทานเพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกาย ให้สมบูรณ์แข็งแรงและลดปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน จำแนกเป็น 2 โครงการ คือ

1.1 โครงการกองทุนหมุนเวียนส่งเสริมการเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สามารถวัดได้จากมาตรฐาน 5 ด้าน คือ

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การแต่งตั้งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่มีความรู้ความเข้าใจและมีหลักฐานการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ เมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนยังมีทุนเหลือที่จะดำเนินโครงการนั้นๆ ต่อในปีต่อไปได้

1.1.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานตามโครงการเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมผลผลิตเพื่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนจากเงินดอกผลของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันเพื่อนำผลผลิตหรือรายได้ไปสนับสนุนให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการและปริมาณเพียงพอ

1.1.3 ด้านผลผลิตทางการเกษตร หมายถึง การผลิตวัตถุดิบอาหารสำหรับใช้ในการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนทุกคนทุกวันเรียน

1.1.4 ด้านคุณภาพอาหาร หมายถึง ลักษณะในด้านต่างๆ ของอาหารที่มีผลต่อความต้องการของผู้ผลิตหรือผู้บริโภค และสอดคล้องกับมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด อาหารที่จัดบริการนักเรียนในแต่ละมื้อ มีปริมาณเพียงพอ มีคุณค่าตามการวิเคราะห์คุณภาพอาหาร สถานที่จัดบริการอาหารและปรุงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย วัสดุอุปกรณ์ในสถานที่จัดบริการอาหารมีเพียงพอและเหมาะสม

1.1.5 ด้านภาวะโภชนาการ หมายถึง ภาวะของร่างกายที่เกิดจากการได้รับอาหารที่ถูกหลักโภชนาการหรือมีสารอาหารครบถ้วนและมีปริมาณเพียงพอกับความ

ต้องการของร่างกายก่อให้เกิดประโยชน์แก่ร่างกาย และร่างกายใช้สารอาหารเหล่านั้น ในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูง เป็นไปตามเกณฑ์

1.2 โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน หมายถึง การวางแผนและ ขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สามารถวัดจากมาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านการบริหารและกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมตาม โครงการ หมายถึง การแต่งตั้งมอบหมายให้มีคณะกรรมการดำเนินงานผู้รับผิดชอบให้ ครอบคลุมมีโครงสร้างการบริหารและแผนการดำเนินงานทุกกิจกรรมตามโครงการ มีคณะกรรมการนิเทศติดตาม ประเมินผลกิจกรรมตามโครงการและรายงานผลการดำเนิน กิจกรรมตามโครงการ

1.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้และการถ่ายทอด เทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนาความรู้ของครู ให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ ขยายผล การดำเนินงาน

1.2.3 ด้านภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมให้ กลุ่มองค์กร หน่วยงานและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งภาคีเครือข่ายชุมชน มี คณะกรรมการสถานศึกษาช่วยในประสานงานระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

1.2.4 ด้านการวิจัยและพัฒนากิจกรรมตามโครงการ หมายถึง การ ประยุกต์ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การเก็บและจดบันทึกข้อมูล การใช้สถิติพื้นฐาน มาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและให้คำปรึกษากับผู้ที่สนใจเพื่อนำไปพัฒนาโครงการ

1.2.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ หมายถึง กระบวนการ ประชาสัมพันธ์ ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศหลายช่องทางและเวลาที่เหมาะสม

2. ประสิทธิผลการดำเนินงาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ในการดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอน สามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง หน้าที่การงาน สถานภาพ ตำแหน่งหรือเกียรติยศของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปรากฏในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งและรองผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ครูผู้สอนที่เป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันหรือครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

3.3 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่แบ่งตามเกณฑ์ของของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 กำหนดไว้แบ่งตามเกณฑ์ของนักเรียน จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนจำนวนไม่เกิน 120 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนจำนวน 121 - 300 คน

4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนจำนวน 301 คนขึ้นไป

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.1 น้อยกว่า 5 ปี หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนได้รับแต่งตั้งให้บรรจุรับราชการในตำแหน่งครูผู้สอนและผู้บริหาร จนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ 1 วัน จนถึง 5 ปี

5.2 5 - 10 ปี หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนได้รับแต่งตั้งให้บรรจุรับราชการในตำแหน่งครูผู้สอนและผู้บริหาร จนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ 5 ปี 1 วัน จนถึง 10 ปี

5.3 มากกว่า 10 ปี หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้สอนได้รับแต่งตั้งให้บรรจุรับราชการในตำแหน่งครูผู้สอนและผู้บริหาร จนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

6. แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หมายถึง การที่ผู้วิจัยนำประสิทธิผลที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน นำมาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาแล้วนำแนวทางพัฒนาดังกล่าวมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ นำไปดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมในการพัฒนาโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ให้มีประสิทธิผลต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร